

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६
नुसार विमान संचालनालय, महाराष्ट्र
शासन, मुंबई या कार्यालयातील पदे
दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.८४/२८ अ
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक :- १७ फेब्रुवारी, २०२१.

वाचा:-

- १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६
- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन परिपत्रक
क्र. दिव्यांग-२०१९/ प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दि. १२.११.२०२०
- ३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय,
नवी दिल्ली यांची दि. ०४.०९.२०२१ ची अधिसूचना
- ४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन निर्णय
क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क्र.२, दि. ०२.०२.२०२१.
- ५) मा.मुख्य सचिव यांचे क्र.दिव्यांग-२०२१/संकीर्ण ११/दि.क.२
(सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग) दि.६.२.२०२१ चे अ.शा. पत्र
- ६) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.एक्हीएन १००८/
प्र.क्र.५२६/ ०८/२८-अ दि.१२.०३.२०१०

प्रस्तावना :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४.०९.२०२१ च्या अधिसूचनेच्ये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी प्रसिद्ध केलेली आहे. सदर अधिसूचनेनुसार (केंद्र शासनाच्या धर्तीवर) राज्य शासनाच्या आस्थापनेवरील दिव्यांगांसाठीची पदे सुनिश्चित करण्याबाबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयाच्ये सूचना निर्गमित केल्या आहेत. सदर शासन निर्णयातील निर्देशास अनुसरून सामान्य प्रशासन विभागाच्या नियंत्रणाखालील विमान संचालनालय, मुंबई या कार्यालयाच्या आस्थापनेवरील पदांची दिव्यांगांसाठी पदे सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पदसुनिश्चिती करणे तसेच ३ वर्षांपेक्षा जास्त नसेल इतक्या नियत कालांतराने दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या शासन सेवेतील जागांच्या यादीचे पुनर्विलोकन करणे आवश्यक आहे. यासाठी केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि. ०४.०९.२०२१ च्या अधिसूचनेच्ये दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेली गट “अ” ते गट ”ड” मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत अशा पदांबाबत, केंद्र शासनाने प्रसिद्ध केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्य व जबाबदा-या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयाच्ये दिलेल्या आहेत.

२. त्यास अनुसरुन या विभागाच्या नियंत्रणाखालील विमानचालन संचालनालय, मुंबई या कार्यालयातील गट - अ, गट- ड संवर्गातील जी पदे केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या दि. ०४.०.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेतील दिव्यांगासाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांप्रमाणे आहेत, ती पदे विवरणपत्र-अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. शासन निर्णय, केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि. ०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना व सामाजिक न्याय विभागाच्या दि. ०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र. २०२१०२१७१७५१२६१८०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरी ने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(म. कि. वाहळ)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १.मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २.मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३.मा. राज्यमंत्री (सामान्य प्रशासन विभाग) मंत्रालय, मुंबई,
- ४.मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/विधानसभा विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
५. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ६.अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७.प्रधान सचिव, (विमानचालन), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८.प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९.प्रधान सचिव, (प्र.सु.र. व का.), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०.प्रधान सचिव व मुख्य राजशिष्टाचार अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११.प्रधान सचिव व विचौअ-१, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२.प्रधान सचिव, (माहिती तंत्रज्ञान), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३.प्रधान सचिव, (साविस व विचौअ-२), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४.आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे,
- १५.सह/उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६.निवडनस्ती.

शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्र. संकीर्ण २०२०/प्र.क्र.८४/२८अ, दि. १७ फेब्रुवारी २०२१ चे
विवरणपत्र-अ

दिव्यांग व्यक्तींसाठी सुयोग्य पदाची निश्चिती

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्गासाठी पदे सुनिश्चिती	सदर पदांची जबाबदान्या व कर्तव्ये
१	२	३	४	५
१	संचालक	S,ST,W, BN,RW,SE,H, C, MF	A) B, LV B) D, HH C) OA, BA, OL, BL, OAL, LC, DW, AAV, MDY D) MI E) MD (Above include A to D)	कार्यालय विभाग प्रमुख तथा नियंत्रण अधिकारी
२	उप संचालक	S, ST, W, MF, RW,SE, C	A) B, LV B) D, HH C) OA, BA, OL, BL, OAL, BLO, BLA, CP, LC, DW, AAV, MDY D) MI E) MD (Above include A to D)	कार्यालयीन उप विभाग प्रमुख तथा आहरण व संवितरण अधिकारी
३	वरिष्ठ लघुलेखक	S, ST, W, L, MF, RW, SE, H, C	A) B, LV B) OA, OL, BL, OAL, CP, LC, DW, AAV, C) SLD, MI D) MD (Above include A to C)	वरिष्ठांच्या निर्देशाप्रमाणे श्रुतलेखनाचे पत्रव्यवहाराबाबत काम करणे
४	प्रमुख लिपिक	S, ST, W, RW, H, C	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, DW, AAV D) ASD(M), SLD, MI E) MD (Above include A to D)	आस्थापना विषयक अनुषंगिक स्वरूपाचे सर्व कामकाज करणे
५	वरिष्ठ लेखापाल	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, OAL, BA, CP, LC, DW, AAV D) ASD(M, MOD), SLD, MI E) MD (Above include A to D)	लेखाविषयक अनुषंगिक स्वरूपाचे सर्व कामकाज करणे
६	वरिष्ठ भांडारपाल	S, ST, W, RW, SE, H, C,	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, OAL, LC, DW, AAV D) ASD(M, MOD), SLD, MI E) MD (Above include A to D)	शासकीय विमान/हेलिकॉप्टर यांच्या सुट्ट्याभागांची नोंद करणे या अनुषंगाने सर्व कामकाज सांभाळणे

७	लेखापाल	S, ST, M.F, RW, SE, C	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, DW, AAV D) ASD (M), SLD, MI E) MD (Above include A to D)	देयके तयार करणे तसेच लेखाविषयक सर्व कामकाज सांभाळणे
८	लिपिक- टंकलेखक	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, BL, BA, CP, LC, OAL, DW, AAV, MDY D) ASD (M, MOD), ID, SLD, MI E) MD (Above include A to D)	लिपिक स्वरूपाचे सर्व कामकाज करणे
९	नाईक	S, ST, W, BN, L, KC, MF, AC, H, C	A) B, LV B) D, HH C) OL, RAL, CP, LC, DW, AAV, ASD(M), ID, SLD, MI D) ASD (M), ID, SLD, MI E) MD (Above include A to D)	कार्यालय उघडणे, कार्यालयात वरिष्ठांच्या निर्देशाप्रमाणे देखरेख ठेवणे
१०	स्वच्छक	S, ST, W, BN, L, KC, PP, SE, C	A) B, LV B) D, HH C) OA, OL, OAL, CP, LC, DW, AAV, ASD(MOD), ID, SLD, MI D) ASD (M, MOD), ID, SLD, MI E) MD (Above include A to D)	कार्यालय, भांडार शाखेची साफसफाईचे कामकाज करणे
११	शिपाई	S, ST, W, BN, L, KC, MF, AC, H, C	A) B, LV B) D, HH C) OL, RAL, CP, LC, DW, AAV, ASD(M), ID, SLD, MI D) ASD (M), ID, SLD, MI E) MD (Above include A to D)	टेबल, संगणक, प्रिंटर साफसफाई करणे तसेच इतर कार्यालयीन कागदपत्राची देवाण-घेवाण करणे
१२	सफाईगार	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, SE, H	A) B, LV B) D, HH C) OL, CP, LC, DW, AAV, D) ASD (M, MOD), ID, SLD, MI E) MD (Above include A to D)	हँगर, कार्यालय, भांडार शाखा झाडू मारणे, पोछा मारणे तसेच इतर साफसफाई कामकाज

Abbreviations :

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	B	Blind	12	CP	Cerebral Palsy
2	LV	Low Vision	13	LC	Leprosy Cured
3	D	Deaf	14	DW	Dwarfism
4	HH	Hearing Handicapped	15	AAV	Acid Attack Victim
5	OA	One Arm	16	ASD(M)	Autism Spectrum Disorder (M-Mild)
6	OL	One Leg	17	ID	Intellectual Disability
7	BA	Both Arms	18	MDy	Muscular Dystrophy
8	BL	Both Legs	19	SLD	Special Learning Disability
9	BLOA	Both Legs & One Arm	20	MI	Mental Illness
10	BLA	Both Legs Arms	21	MD	Multiple Disabilities
11	OAL	One Arm and One Leg			

Abbreviations :

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	S	Sitting	6	PP	Pulling & Pushing
2	ST	Standing	7	MF	Manipulation by fingers
3	W	Walking	8	SE	Seeing
4	BN	Bending	9	H	Hearing
5	L	Lifting	10	C	Communication